

DOKUMENTY

Pápežská rada pre kultúru

KULTÚRA A VIERA

N. 3/2012

Najnovšie vydanie časopisu je venované 30. výročiu vzniku Pápežskej rady pre kultúru (PRpK). Ako uvádza v úvodníku Mons. Gergely Kovács, riaditeľ úradu PR, v nadväznosti na jedno z cenných ovocí Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý vo svojej konštitúcii *Gaudium et spes* (53-62) priniesol osobitnú definíciu oblasti kultúry, zriadil pápež Ján Pavol II. dve inštitúcie, ktorých špecifickým cieľom bolo rozvíjať dialóg s kultúrou i umením a ochraňovať i zveľaďovať kultúrne dedičstvo, ktoré vyrástlo z kresťanskej kultúry. Pápežská rada pre kultúru bola vytvorená 20. mája 1982 a následným motu proprio *Inde e Pontificatus* (25. marca 1993) sa zlúčila s Pápežskou radou pre dialóg s neveriacimi.

V aktuálnom vydaní časopisu *Cultura e fede* nájdete články kard. Paula Pouparda (emeritného predsedu PRpK), kard. Gianfanca Ravasiho (súčasného predsedu), ako aj Mons. Melchora Sáncheso de Toca y Alamedu, ktoré hodnotia uplynulé tri desaťročia tohto dikastéria.

Časopis tiež publikuje latinský originál i preklady motu proprio Benedikta XVI. *Pulchritudinis fidei* z 30. júla 2012, na základe ktorého sa Pápežská komisia pre kultúrne dedičstvo Cirkvi spojila s Pápežskou radou pre kultúru.

Časopis si bližšie všima oslavy 30. výročia založenia PRpK, ktoré sa konali 12. júna v Chráme sv. Anny vo Vatikáne, a zúčastnili sa na nich aktuálni i bývalí členovia dikastéria. Po slávení eucharistie, ktorému predsedal kard. Ravasi, pokračoval slávnostný program verejným zasadáním v aule PRpK. Rečníci sa vo svojich príhovoroch zamýšľali na súčasnosťou a budúcnosťou tohto dikastéria vzhľadom na ciele, ktoré mu vytýčil Ján Pavol II.

Pápežská rada pre kultúru bola zriadená v roku 1982 po dlhých mesiacoch príprav ako ovocie Druhého vatikánskeho koncilu. Mons. Melchor Sánchez de Toca, podsekretár dikastéria, predstavil genézu vzniku PRpK. V spolupráci s televíziou *RAI Storia* bol premietnutý film, ktorý ukázal mediálny pohľad na činnosť dikastéria. Kardinál Paul Poupard (dlhoročný predseda dikastéria) obohatil prítomných o svoje spomienky a načrtnol veľmi pôsobivý a intenzívny obraz činnosti PRpK počnúc jeho vznikom. Fabrice Hadjadj predstavil kritickú víziu chápania kultúry a vyzval na prekonanie rôznych typov fundamentalizmu

(napr. estetizmu, technicizmu, ekologizmu), ktoré sú tvárou pseudo-humanizmu. Kultúru nemožno zredukovať na čisto kultúrny či turistický trh, alebo trh kultúrneho dedičstva. Evanjelium má podľa Hadjadjho oplodniť všetky kultúry a len katolicizmus je schopný ochrániť teocentrický humanizmus.

Predseda pápežskej rady, kardinál Ravasi sa vo svojom príspevku zaoberal trvalou pozornosťou, ktorú dikastérium venuje novej kultúrnej situácii, pričom zostáva verné Božiemu slovu a Učiteľskému úradu Cirkvi. Podľa kardinála sa pojem „kultúra“ – vzhľadom na jeho tradičné chápanie v minulom storočí – rozvinul a transformoval. Kým predtým sa kultúra chápala ako aristokratické cvičenie mysle, ktoré vytvára produkty mimoriadneho ľudského talentu v umení či vede, v 20. stor. sme boli svedkami jej nového poňatia, podľa ktorého sa kultúra stala „antropologickým pojmom“. V podstate sa týka vedomého a celostného ľudského tvorenia; je to skúsenosť otvorená pre všetkých, ktorí chcú vedome a rozumne žiť svoj osobný a spoločenský život. Preto kultúru tvorí nielen umelec, ale aj robotník, ktorý vyrába výrobky pre spoločnosť, nielen vedec, ale aj technik, nielen spisovateľ, ale aj ten, ktorý pracuje ako informatik tým, že komunikuje určité posolstvá, atď. Teda dnes sa hovorí napr. o „priemyselnej kultúre“, o „digitálnej kultúre“, atď. Ravasi ďalej poukazuje na skutočnosť, že dnešná kultúra nie je jednofarebná, ale polychrómna, pretože sa prejavuje v mnohorakých typológiách a umeleckých, etnických či historických výrazoch: ide o multikulturalitu, ktorá obohacuje naše poznanie a život. V tomto zmysle je normálne hovoriť o „kultúrach“ v množnom čísle a je potrebné viesť dialóg medzi rôznymi kultúrami cez dynamizmus medzikultúrnej konfrontácie. Pre kresťanstvo, ktoré sa rozvíjalo najprv v semitskom, potom v gréckom a v rímskom v prostredí, a procesom inkulturácie sa rozšírilo do všetkým civilizácií, je to niečo základné.

Kardinál Ravasi ďalej predstavuje sedem oblastí činnosti PRpK do budúcnosti. Prvým projektom je *Nádvorie hladačujúcich*, ktoré vytvára priestor pre konfrontáciu s tými, pre ktorých je náboženstvo cudzie a Boh neznámy, ktorí však zároveň nechcú zostať jednoducho bez Boha, ale priblížiť sa k nemu aspoň ako k Nepoznanému.

Druhým dôležitým okruhom je vzťah medzi *vedou a vierou*, ktorý bol v minulosti poznačený vzájomným odmietaním. Tretím obzvlášť širokým okruhom je stretnutie medzi *umením a vierou*. Štvrtým je oblasť *komunikácie a jazyka*; Piatou oblasťou je *medzináboženský dialóg*; Šiestou oblasťou sú *spoločenské vedy* (filozofické a ekonomické; kinematografie a hudby, právne a spoločenské otázky); Siedmou oblasťou je kultúra a šport, *telesná kultúra*.

Časopis uverejňuje aj informáciu o stretnutiach v rámci projektu *Nádvorie hľadajúcich*, ktoré sa konali v Ríme (26. júna 2012) na tému *Diplomacia a pravda*; v Assisi (5.-6. októbra 2012) na tému *Boh, ten neznámy*; a v Kráľovskej akadémii vied v Štokholme (13.-14. septembra 2012) na tému: *Svet s Bohom alebo bez Boha?*

-sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

COMECE a OCIPE

Europe Infos

N. 155/2012, Brusel, Belgicko

V časopise *Europe Infos* nájdeme informácie o aktuálnom dianí a stretnutiach na úrovni Európskej únie. Z novembrového čísla vyberáme tieto:

Podľa odhadov Medzinárodnej organizácie práce (ILO) sa v rámci EÚ stane každoročne asi 880 000 ľudí obeťami obchodovania s ľuďmi. To má rozličné formy. Obeťami sú zväčša ženy a deti, no v poslednom období narastá i počet mužov, najmä v rámci pracovného vykorisťovania. Od začiatku 90. rokov schválila EÚ viacero uznesení týkajúcich sa boja proti obchodovaniu s ľuďmi, avšak tieto nevedli k očakávanému úspechu. V roku 2011 schválila EÚ tri dôležité smernice, ktoré by mali mať pozitívny účinok v boji s týmto fenoménom. Ide o smernicu pre boj proti sexuálnemu zneužívaniu, sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, smernicu o európskom ochrannom príkaze a smernicu o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania. Tieto zahŕňajú integrovanú, komplexnú a ľudskú zložku v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Ďalším opatrením bolo menovanie koordinátora pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi na úrovni EÚ, ako aj zavedenie stratégie na odstránenie obchodovania s ľuďmi. Podstatné je nastaviť v tomto úsilí koherentný rámec pre terajšie ako aj plánované kroky, stanoviť priority, napredovať a následne doplniť nedávno vydanú smernicu. Hlavná zodpovednosť leží na členských štátoch. Tieto sú povinné presadiť posledne menovanú smernicu a ratifikovať medzinárodné nástroje. Ďalej majú byť obchodníci s ľuďmi rozhodne stíhaní a potrestaní. Veľmi dôležitá v tejto súvislosti je včasná identifikácia a podpora obetí, ako aj vytváranie zvláštnych vyšetrovacích jednotiek a lepšia spolupráca medzi všetkými zainteresovanými, vrátane občianskej spoločnosti a cirkví. Najdôležitejšia je však prevencia. Preto je potrebné poznať samotné príčiny obchodovania s ľuďmi, a to aj jeho dopyt a ponuku. Tieto príčiny nie sú len sociálnej, hospodárskej a kultúrnej, ale tiež morálnej povahy.

Náboženská sloboda a sloboda vyznania predstavujú uholný kameň všetkých ostatných slobôd a sú úzko prepojené s ostatnými základnými právami a slobodami. EÚ by sa preto mala viac zaoberať za ich ochranu. To je základnou myšlienkou ďalšieho príspevku informačníka. Podľa odhadov je vo svete väčšina veriacich ľudí. Dôkazom toho sú aj konkrétne číselné ukazovatele, podľa ktorých podiel veriacich vo svete neustále narastá. Pritom väčšinu z nich tvoria kresťania, nasledujú moslimovia a hinduisti. Avšak podľa zvláštností sociálneho vývoja v Európe, sa v mnohých krajinách a spoločnostiach vyskytuje narastajúce a znepokojujúce nepriateľstvo voči náboženstvu vo všeobecnosti. Európa tak môže podávať skreslený obraz úlohy náboženstva. Samotná náboženská tolerancia má len obmedzenú pôsobnosť, preto je dôležité urobiť ďalší krok ku skutočnej náboženskej slobode, inak povedané, je potrebné prejsť z reštriktívneho a negatívneho k otvorenému a pozitívnemu chápaniu náboženstva. Zatiaľ čo náboženská tolerancia láme priepasti medzi náboženskou väčšinou a menšinami, no predsa môže viesť k diskriminácii týchto menšín, usiluje sa náboženská sloboda o posilnenie štátoprávnosti, zabezpečenie spoločného štandardu pre všetkých obyvateľov podporením inkluzívneho štátneho občianstva, o posilnenie rovnosti všetkých členov spoločnosti pred svetským štátnym právom, ako aj o odstránenie nepriamej a priamej diskriminácie náboženských menšín. Náboženská sloboda je tiež garantom rozmanitosti a plurality spoločnosti. Sekretariát COMECE vydal nedávno „Súhrnnú správu o realizovaných krokoch v oblasti náboženskej slobody v rámci Európskeho parlamentu a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ). Zo správy vyplýva, že menované inštitúcie sa zaviazali globálne podporovať a chrániť náboženskú slobodu ako všeobecne platné a neodňateľné dobro. Je najvyšší čas, aby sme vychádzali z týchto vyhlásení a boli viac aktívnejší. EÚ musí podniknúť potrebné opatrenia najmä na úrovni ESVČ, aby bola v rámci jej zahraničnej politiky chránená náboženská sloboda. -Ph-

Nemecká biskupská konferencia**Solidárnosť s prenasledovanými a utláčanými kresťanmi v Egypte***Arbeitshilfen Nr. 260/2012*

Nemeckí biskupi vydávajú každoročne publikáciu, ktorej ústrednou témou je problematika prenasledovaných a utláčaných kresťanov. Táto problematika je neustále aktuálna a problémy tohto charakteru naďalej pretrvávajú v mnohých častiach sveta. Tohoročné vydanie sa sústreďuje na situáciu v Egypte, kde žije menšina koptskej cirkvi, predstavujúca niekoľko miliónov veriacich. Kopti požadujú ukončenie diskriminácie a širšiu participáciu na živote spoločnosti. Mediálny svet sa v poslednom období, najmä po vypuknutí tzv. arabskej jari, čoraz viac sústreďuje na situáciu tamojšej kresťanskej komunity. Jednak ide o útoky salafistov na kostoly, ale tiež o ozbrojené strety demonštrujúcich kresťanov a moslimov. Prejaviť solidaritu s takto prenasledovanými a diskriminovanými kresťanmi môže jednak značiť to, že ich

zahrnieme do svojich modlitieb, ale tiež že ich finančne podporíme, ako to robia rôzne nadácie, diecézy či rehoľné spoločenstvá. Je potrebné tiež hovoriť o problémoch a situácii kresťanov v Egypte. Predkladaná publikácia je určená najmä farnostiam, aby im priblížila tento páľčivý problém. Obsahuje jednak články zamerané na všeobecné uvedenie do problematiky, ale tiež príspevky, ktoré poukazujú na konkrétne udalosti, ako napríklad útok na kostol sv. Marka, vraždenie v Nag Hammadi r. 2010 počas slávenia Vianoc, ktoré v ortodoxnom kalendári pripadajú na 6. januára. Nechýba ani rozhovor s koptsko-katolíckym biskupom Kyrillom, či biblický pohľad na skúsenosť prenasledovania kresťanov prvotnej Cirkvi. Záver tvorí časť apoštolskej exhortácie pápeža Benedikta XVI. *Cirkev na Blízkom východe*. -P-h-

Generálny sekretariát Konferencie biskupov Francúzska**Vyjadrenie viery v Cirkvi***Documents Episcopat N. 9-10/2012*

Najnovšie dvojčíslo dokumentov Konferencie biskupov Francúzska je venované 20. výročiu zverejnenia *Katechizmu Katolíckej cirkvi*. Na sviatok evanjelistu sv. Lukáša (18. októbra 2012), sa v Paríži, Lyone a Toulouse zišlo na Národnom katechetickom študijnom dni približne 500 osôb zodpovedných za pastoračiu. Predkladané texty, ktoré ponúkla biskupská komisia pre katechézu a katechumenát, obsahujú mnohé skúsenosti z katechézy a svedčia o nadšení pri prežívaní, ohlasovaní a odovzdávaní viery. Majú poslúžiť na prehĺbenie viery a posilnenie duchovného zápalu, potrebného na šírenie evanjelia v novom tisícročí. P. Étienne Michelin v zamyslení na tému „*Katechizmus Katolíckej cirkvi* - ovocie Druhého vatikánskeho koncilu“ uvádza, že koncil osobitne prispel k tzv. teologickej škole počúvania a rozumnosti viery. Jeho metódou bolo počúvať Sväté písmo v takom duchu, v akom bolo redigované. Jeho texty sú písané štýlom dialógu človeka s Bohom, v ktorom má iniciatívu Boh, a ľudský život je na ňu slobodnou odpoveďou. P. Michelin naznačuje štyri najdôležitejšie aspekty, ktoré nám

môžu pomôcť pravdivo pochopiť poslanie Cirkvi spočívajúce v odovzdávaní posolstva milosti. Hlavným prínosom koncilu bolo zdôraznenie toho, že ľudia nezachránia náboženské formule, ale len osoba Krista a istota, že on je s nami. Jeho najdôležitejším plodom je *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, ktorý zachytáva schopnosť Cirkvi viesť dialóg so svetom, čo je ovocím verného dialógu Cirkvi s Bohom Otcom, Synom a Duchom Svätým. Každý, kto si kladie kľúčové otázky o živote, môže nájsť v katechizme odpovede, ako správne prežiť svoj život. Rovnako tam možno nájsť návod na priblíženie sa duše k Bohu.

Ďalšie príspevky vzišli z pracovných skupín na Národnom katechetickom študijnom dni a ponúkajú odpovede na otázky, ako katechizmus vykresľuje peknú tvár Krista a akým spôsobom pracuje zo Svätým písmom. Prvej otázke sa venujú príspevky „Aspekty Kristovej krásy“, „Tri farby obrazu“ a „Odovzdávať vieru: vybrať sa na cestu“. Téma Svätého písma sa venujú autori v článkoch „Zjavná pravda“, „Vysvetľovať a sprevádzať veriacich“ a „Boží dizajn“. -ms-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

RENOVABIS

Téma: Česká republika

Ost – West Europäische Perspektiven, N. 4/2012, Nemecko

Nemecká nadácia Renovabis vydáva štvrťročne tematicky zamerané publikácie. Najnovšie číslo sa venuje Českej republike. Čitatelia v ňom nájdu množstvo zaujímavých príspevkov z rozličných oblastí. Hneď na úvod sa prvé dva články zameriavajú na prierez históriou krajiny od jej počiatkov až po súčasnosť. Zvláštna pozornosť je pritom zameraná na vývoj a formy spolupráce v oblasti nemecko-českých vzťahov. Predstavuje sa tu projekt cezhraničnej spolupráce *Euregio Egrensis*, ktorý funguje už 20 rokov. Ďalšou veľkou témou sú sudetskí Nemci. Neponúka sa pritom na čítanie len kus boľavej histórie, ale tiež informácie o mnohých zaujímavých projektoch a iniciatívach, ktoré približujú časť regionálnej nemeckej histórie. Ako vníma mladá nemecká dobrovoľníčka krajinu, život v nej, ľudí a vzťahy českých seniorov k Nemcom a jej domovine, či naopak, ako sa žije Čechom v ich novej domovine v susednom Nemecku, to je obsahom ďalších príspevkov. Nechýba ani pohľad na situáciu cirkvi v Českej republike, a ani aktuálne rezonujúca téma týkajúca sa reštitúcie cirkevných majetkov. Práve spoločný postup a spolupráca viacerých cirkví v tejto oblasti viedli k hlbšiemu upevneniu ich vzájomných vzťahov. V rozhovore pre časopis

to povedal pražský kardinál Mons. Duka. Okrem iného hovoril tiež o aktuálnej situácii Cirkvi v Českej republike. Otvorene konštatoval, že český národ vymiera, ako to ukazuje demografický vývoj. Zároveň je pre túto krajinu za posledných 20 rokov typické, že štát a štátne inštitúcie stratili svoju autoritu. Pri poslednom sčítaní obyvateľstva sa polovica ľudí nevyjadřila k príslušnosti k nejakému náboženstvu, no podľa počtu pokrstených je 40% obyvateľov kresťanov, z toho 90% rímsko-katolíckeho vierovyznania. Veľkým úspechom je, že v krajine je 100 katolíckych škôl na elitnej úrovni. Veľmi dobre fungujúcou organizáciou je tiež Charita, ktorá prevádzkuje hospice a zariadenia pre seniorov a chorých ľudí. Kardinál sa tiež venoval situácii vo farskej pastorácii, kde po páde komunizmu Cirkev stratila na svojej sile. V súčasnom svete najnovších technológií už nie je aktuálny obraz muža na čele farnosti, ktorý všetko vie a riadi. Je potrebné hľadať nové formy kolegiality a spolupráce, čo je veľkou výzvou pre kňazov. Kardinál sa tiež dotkol témy novej evanjelizácie a v závere spomenul perspektívy Cirkvi v Čechách a jej priority v budúcnosti. Kompletné znenie interview, ako aj ďalšie články sú obsahom ponúkanej publikácie. -Ph-

Odborný časopis a úradný orgán rímskokatolíckych biskupstiev Švajčiarska

Schweizerische Kirchen-Zeitung

N. 48-50/2012

Téma, ktorá rezonuje v predkladaných vydaniach švajčiarskeho cirkevného týždenníka, je zameraná na fenomén dôvery a kontroly všeobecne, na manažment, orientovaný na inštitúcie, miesto vedenia ľudí, a tiež konkrétne na úlohu manažmentu a dôvery v Cirkvi. Časť článku je zameraná na prípady absentujúcej dôvery, ďalšia na oblasť kontroly ako manažérskej funkcie a nástroja, ktorý predpokladá plánovanie. Podrobnejšie o dôležitosti cirkevného manažmentu a o kontrole ako špecifickej funkcii manažmentu, ktoré značnou mierou pomáhajú k vytváraniu a podpore dôvery, sa možno dočítať v spomínanom príspevku.

Ďalší článok rozoberá krízu dôvery v Cirkvi. Švajčiarsky týždenník venuje pozornosť aj historickej téme druhej bitky pri Villmergene. Náboženské spory medzi katolíckymi a protestantskými kantónmi sa riešili vojenskou silou. Práve v tomto roku si vo Švajčiarsku pripomenuli 300. výročie tejto udalosti. Spomienkové slávnosti sa konali na rozličných miestach. Aké bolo skutočné pozadie týchto konfliktov, ktoré vyústilo do bratovražedného krviprelievania, aké to malo následky a ako sa situácia vyvíjala v priebehu ďalších generácií informuje spomínaný príspevok. -Ph-

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Ing. Mgr. Mária Spišiaková PhD., Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, grafika: Jolana Šinajová